

ارتقای شایستگی چندفرهنگی و عدالت اجتماعی در دانشجویان بین المللی

مشاوره (ارائه راهبردهای آموزشی مبتنی بر بافت اصفهان)

محمد رضا یکتا^۱، زکیه سادات هاشمی فشارکی^۲، فاطمه معینی کربکندی^۳، مهدیه ادیب زاده^۴

^۱کاندیدای دکتری، گروه مشاوره، دانشگاه آزاد اسلامی واحد اصفهان (خوراسگان)، اصفهان، ایران

mohammadrezayekta@gmail.com

^۲دانشجوی کارشناسی ارشد روانشناسی بالینی، گروه روانشناسی، دانشگاه آزاد اسلامی واحد خوراسگان، خوراسگان، ایران.

zakiehashemi.f@gmail.com

^۳کارشناسی روانشناسی، دانشگاه آزاد اسلامی واحد اصفهان (خوراسگان)، خوراسگان، ایران.

fatemehmoeini3040@gmail.com

^۴دانشجوی کارشناسی ارشد روانشناسی صنعتی و سازمانی، گروه روانشناسی، دانشگاه آزاد اسلامی واحد خمینی شهر، خمینی شهر، ایران.

Mahdiehadibzadeh@gmail.com

چکیده - این پژوهش با هدف شناسایی چالش های پیش روی دانشجویان بین المللی مشاوره در اصفهان و ارائه راهبردهای آموزشی برای ارتقای شایستگی چندفرهنگی و عدالت اجتماعی آنان انجام شد. پژوهش حاضر از نوع کیفی و با استفاده از روش تحلیل مضمون انجام گرفت. داده ها از طریق مصاحبه های نیمه ساختاریافته با ۲۰ دانشجوی بین المللی مشاوره در دانشگاه های اصفهان و ۱۰ استاد مشاوره گردآوری و با استفاده از کدگذاری نظری تحلیل شد. یافته ها نشان داد چالش های اصلی دانشجویان در چهار حوزه زبانی (مشکلات درک اصطلاحات تخصصی)، فرهنگی (تفاوت در سبک های یادگیری)، آموزشی (تفاوت در روش های تدریس) و اجتماعی (احساس انزوا) دسته بندی می شوند. راهبردهای پیشنهادی در پنج محور شامل راهبردهای زبانی (ایجاد برنامه آموزش زبان تخصصی مشاوره)، راهبردهای فرهنگی (اجرای برنامه مربیگری فرهنگی)، راهبردهای آموزشی (بازنگری برنامه درسی با محتوای بین فرهنگی)، راهبردهای پشتیبانی (ایجاد مرکز پشتیبانی جامع) و راهبردهای نهادی (توسعه سیاست های فراگیر) دسته بندی شدند. اجرای نظام مند این راهبردها می تواند به ارتقای شایستگی چندفرهنگی دانشجویان بین المللی، تحول کیفی آموزش مشاوره در اصفهان و تقویت موقعیت بین المللی ایران در حوزه سلامت روان منجر شود.

کلید واژه- شایستگی چندفرهنگی، عدالت اجتماعی، دانشجویان بین المللی، آموزش مشاوره، اصفهان

مقدمه

آکادمیک میزبان را غنی و پیچیده می سازند (۳). جمهوری اسلامی ایران نیز، با اتکا بر پیشینه تمدنی غنی و جایگاه فزاینده علمی خود در منطقه، در سال های اخیر گام های بلندی در راستای جذب دانشجویان بین المللی برداشته است. در این میان، شهر اصفهان، با هویت تاریخی منحصربه فرد و تراکم مراکز علمی و دانشگاهی معتبر، به یکی از قطب های اصلی پذیرش این دانشجویان تبدیل شده است (۴).

رشته مشاوره، به عنوان حرفه ای که ذاتاً در بستری از ارزش ها، باورها و هنجارهای فرهنگی ریشه دوانیده، به طور ویژه ای از این پویایی بین المللی تأثیر می پذیرد. دانشجویان بین المللی مشاوره در اصفهان، در موقعیتی منحصربه فرد و تا حدی پارادوکسیکال قرار می گیرند: از یک سو، آنان غنای فرهنگی و دیدگاه های بومی خود را به کلاس های درس می آورند که می تواند چالش گر انگاره های غالب در نظریه های روان درمانی باشد (۵). از سوی

جهان معاصر شاهد تحولی بی سابقه در پویایی جمعیت های انسانی است، پدیده ای که تحت تأثیر فرآیندهای پیچیده جهانی شدن و بین المللی سازی، مرزهای جغرافیایی و فرهنگی را به شکلی فزاینده متخلخل ساخته است (۱). در قلب این تحول، نظام آموزش عالی قرار دارد که نه تنها از این جریان تأثیر پذیرفته، بلکه خود به عاملی فعال در تسهیل تبادلات بین فرهنگی بدل گشته است. بر پایه آمارهای سازمان همکاری و توسعه اقتصادی (۲)، شمار دانشجویانی که برای ادامه تحصیل راهی کشوری غیر از وطن خود می شوند، رشدی مستمر و قابل توجه داشته است. این دانشجویان بین المللی، تنها در پی کسب مدارج علمی نیستند؛ آنان سفیران فرهنگی، حاملان دانش بومی و کنشگرانی اجتماعی هستند که بافتار فرهنگی محیط های

علاوه بر این، محیط آموزشی میزبان نیز می تواند به طور ناخواسته به عاملی بازدارنده در رشد این شایستگی بدل شود اگر که به تفاوت های دانشجویان بین المللی توجهی نظام مند نداشته باشد. برنامه های درسی که صرفاً بر تاریخچه و مسائل روان شناختی خاص بافتار ایران متمرکزند، بدون آنکه فضایی برای به اشتراک گذاشتن و اعتباربخشی به تجربیات فرهنگی دیگر ملل فراهم آورند، می توانند به حاشیه رانی بیشتر این دانشجویان بینجامند (۱۱). همچنین، روش های تدریس و ارزشیابی که بر مشارکت شفاهی سریع، بحث های پرتنش و نقد مستقیم متکی هستند، ممکن است برای دانشجویانی که از فرهنگ های آموزشی با تأکید بر احترام سلسله مراتبی و حفظ هماهنگی اجتماعی آمده اند، استرس زا و بازدارنده باشد (۱۲). در چنین شرایطی، خطر آن است که دانشجوی بین المللی به جای آن که به یک مشاور با توانایی تحلیل چندفرهنگی مسائل تبدیل شود، صرفاً مصرف کننده ای منفعل از دانش وارداتی باقی بماند.

بنابراین، پرسش محوری این مقاله آن است که چگونه می توان محیط های آموزش مشاوره در شهر اصفهان را به گونه ای سامان داد که نه تنها این چالش ها را به رسمیت بشناسد، بلکه از آن ها به عنوان فرصتی برای پرورش شایستگی چندفرهنگی و عدالت اجتماعی در تمامی دانشجویان - اعم از داخلی و بین المللی - بهره برد. این مقاله با بهره گیری از چارچوب نظری MSJCC و با تکیه بر اصول پداگوژی انتقادی، در پی آن است تا راهبردهای عملی برای اساتید، برنامه ریزان درسی و نهادهای مشاوره در اصفهان ارائه دهد. این راهبردها بر پایه این فرضیه بنا شده اند که حضور دانشجویان بین المللی یک «مزیت رقابتی» منحصربه فرد برای نظام مشاوره ایران محسوب می شود. آنان می توانند سهمی حیاتی در «عدم استعاری سازی» دانش مشاوره ایفا کنند؛ فرآیندی که در آن، سلطه بی چون و چرای پارادایم های غربی به چالش کشیده شده و فضا برای ظهور صداهای دیگر، دانش های دیگر و روش های دیگر گشوده می شود (۱۳). پرورش یک نسل جدید از مشاوران بین المللی که در اصفهان تربیت می شوند و به مسلح به شایستگی چندفرهنگی و عدالت اجتماعی هستند، نه تنها خدمات روان شناختی را در سطح جهان فراگیرتر و عادلانه تر خواهد کرد، بلکه موقعیت ایران و شهر جهانی اصفهان را به عنوان کانونی برای گفت و گوی بین فرهنگی در حرفه مشاوره تثبیت خواهد نمود. این مقاله با بررسی عمیق چالش های پیش رو

دیگر، آنان با منظومه ای از دانش، مهارت ها و مدل های مشاوره ای مواجه می شوند که عمدتاً در بافتارهای غربی تولد و پرورش یافته اند. این تقابل، ضرورت بازاندیشی در شیوه های آموزش و پرورش مشاوران بین المللی را با وضوحی بیشتر نمایان می سازد. در هسته این بازاندیشی، مفهوم «شایستگی چندفرهنگی و عدالت اجتماعی» قرار دارد. این چارچوب، که توسط راتس و همکاران (۶) بسط داده شد، شایستگی حرفه ای را نه تنها در سطح فردی و رابطه ای، که در سطوح مؤسسه ای و اجتماعی نیز تعریف می کند و بر لزوم درک مشاور از نقش خود به عنوان عامل تغییر اجتماعی تأکید می ورزد. این مدل، پاسخ مستقیم به این واقعیت انکارناپذیر است که حرفه مشاوره در قرن بیست و یکم، ناگزیر از خدمت رسانی به مراجعانی با پیشینه های فرهنگی، نژادی، قومی، مذهبی، جنسیتی و طبقاتی به شدت متنوع است (۷).

با این حال، دستیابی به این سطح از شایستگی برای یک دانشجوی بین المللی مشاوره در اصفهان، با موانع و چالش های پیچیده ای همراه است. این چالش ها را می توان در چندین لایه به هم پیوسته تحلیل کرد. در لایه نخست، موانع زبانی و ارتباطی قرار دارند. اگرچه بسیاری از این دانشجویان به سطح قابل قبولی از مهارت زبان فارسی دست یافته اند، اما درک ظرایف عاطفی، استعاره های فرهنگی و باریک بینی های لازم در یک جلسه مشاوره، فراتر از تسلط عمومی به زبان است (۸). آنان ممکن است در درک اصطلاحات تخصصی روان شناختی بومی یا بیان هیجانات پیچیده به زبانی غیر از زبان مادری خود با دشواری مواجه شوند. در لایه دوم، چالش های هویتی و فرآیند ادغام فرهنگی قرار دارد. این دانشجویان، در میدانی از بینافکنی قرار می گیرند؛ جایی که باید هویت حرفه ای جدیدی را در تعامل - و گاه در تقابل - با هویت فرهنگی اولیه خود بسازند (۹). این فرآیند می تواند با احساس غربت، تنهایی و سردرگمی نقش همراه باشد که خود بر آمادگی یادگیری و مشارکت فعال آنان در محیط آموزشی تأثیر می گذارد (۱۰). لایه سوم، مربوط به انتقال پذیری و بومی سازی دانش است. دانشجوی بین المللی باید بیاموزد که چگونه مفاهیمی مانند «خودمختاری فردی» که در بسیاری از نظریه های غربی محوریت دارد، در بافتارهای جمع گرایانه تری که ممکن است مراجعانش از آن برخاسته باشند، به کار بندد (۵). این امر مستلزم توانایی نقد نظریه های موجود و تلفیق خلاقانه آن ها با خرد و روش های بومی است.

MSJCC در آموزش دانشجویان بین المللی مشاوره در ایران پرداخته باشد، مشاهده نشد.

این مقاله در صدد است تا با پر کردن این شکاف های پژوهشی، به بررسی چگونگی بهره گیری از ظرفیت های منحصربه فرد شهر اصفهان و چارچوب MSJCC برای توسعه شایستگی چندفرهنگی دانشجویان بین المللی مشاوره بپردازد.

۳. چارچوب نظری

این پژوهش بر پایه دو رکن نظری اصلی استوار است: چارچوب شایستگی چندفرهنگی و عدالت اجتماعی (MSJCC) و نظریه تقاطع گرایی. این چارچوب ها به صورت تلفیقی برای تحلیل تجارب دانشجویان بین المللی مشاوره در اصفهان و ارائه راهبردهای آموزشی به کار گرفته می شوند.

۳-۱. چارچوب شایستگی چندفرهنگی و عدالت اجتماعی (MSJCC)

چارچوب MSJCC که توسط راتس و همکاران (۶) توسعه یافته، یک مدل پیشرفته برای درک ابعاد مختلف شایستگی فرهنگی در مشاوره است. این چارچوب بر چهار بعد اصلی تأکید دارد:

الف) بعد نگرش ها و باورها: این بعد بر خودآگاهی مشاور از ارزش ها، تعصبات و پیش فرض های فرهنگی خود تأکید می کند. برای دانشجویان بین المللی در اصفهان، این به معنای آگاهی از چگونگی تأثیر فرهنگ مبدأ و فرهنگ میزبان بر نگرش آنان نسبت به مفاهیم سلامت روان و رابطه کمک دهنده است.

ب) بعد دانش: این بعد بر درک مشاور از جهان بینی مراجعان مختلف و آگاهی از تاریخچه، تجارب و ارزش های فرهنگی آنان تمرکز دارد. دانشجویان بین المللی نیازمند کسب دانش عمیق درباره بافت فرهنگی ایران و همچنین حفظ دانش مربوط به فرهنگ کشور خود هستند.

ج) بعد مهارت ها: این بعد بر توانایی مشاور در به کارگیری مداخلات مناسب فرهنگی و ایجاد روابط مؤثر با مراجعان متنوع تأکید می کند. دانشجویان بین المللی باید مهارت های لازم برای کار در بافت فرهنگی ایران و همچنین مهارت های کار با مراجعان بین المللی را کسب کنند.

د) بعد کنشگری اجتماعی: این بعد مشاوران را ترغیب می کند تا در سطوح سازمانی و اجتماعی برای ایجاد تغییرات سیستمیک در جهت عدالت اجتماعی فعالیت کنند.

۳-۲. نظریه تقاطع گرایی

و ارائه راهکارهای زمینه محور، در پی مشارکت در این هدف متعالی است.

۲. بررسی پیشینه پژوهش

مطالعه نظام مند پیشینه پژوهش در حوزه دانشجویان بین المللی مشاوره نشان می دهد که این حوزه از سه خاستگاه اصلی تأثیر پذیرفته است: پژوهش های مربوط به تجربه دانشجویان بین المللی، مطالعات آموزش مشاوره چندفرهنگی، و تحقیقات مربوط به محیط های بین فرهنگی آموزشی.

۲-۱. پژوهش های بین المللی

مطالعات متعددی به بررسی تجارب دانشجویان بین المللی در محیط های آموزشی پرداخته اند. برونستینگ و همکاران (۱۰) در یک مرور نظام مند نشان دادند که دانشجویان بین المللی با چالش های متعددی از جمله شوک فرهنگی، موانع زبانی و انزوای اجتماعی روبرو هستند. بهل و همکاران (۱۴) نیز در پژوهشی بر روی دانشجویان بین المللی مشاوره در برنامه های معتبر CACREP دریافتند که این دانشجویان با استرس های منحصربه فردی از جمله درک مفاهیم فرهنگی در نظریه های مشاوره و ایجاد رابطه کاری در دوره های کارآموزی مواجهند.

۲-۲. آموزش مشاوره چندفرهنگی

راتس و همکاران (۶) چارچوب شایستگی چندفرهنگی و عدالت اجتماعی (MSJCC) را ارائه کردند که به عنوان پارادایم اصلی در آموزش مشاوره در سطح جهانی شناخته می شود. سینگ و همکاران (۱۳) بر اهمیت به کارگیری این چارچوب برای عدم استعاره سازی حرفه مشاوره تأکید کرده اند. ککلیک (۵) نیز به ضرورت بومی سازی نظریه های مشاوره و تلفیق آن با دانش بومی اشاره دارد.

۲-۳. پژوهش های داخلی

در ایران، اگرچه مطالعات متعددی به موضوع مشاوره چندفرهنگی پرداخته اند، اما شکاف های پژوهشی قابل توجهی وجود دارد. پژوهش های داخلی عمدتاً بر تنوع درونی کشور متمرکز بوده و کمتر به ظرفیت های دانشجویان بین المللی در غنی سازی آموزش مشاوره پرداخته اند.

بر اساس بررسی های انجام شده، هیچ مطالعه ای به صورت خاص به بررسی تجارب دانشجویان بین المللی مشاوره در ایران و چگونگی توسعه شایستگی چندفرهنگی آنان نپرداخته است. همچنین، پژوهشی که به طور نظام مند به بهره گیری از چارچوب

ب) موقعیت بین المللی: جذب دانشجویان از کشورهای مختلف به ویژه از منطقه خاورمیانه و آسیای مرکزی
ج) زیرساخت های آموزشی: وجود مراکز آموزش عالی معتبر با سابقه طولانی در آموزش دانشجویان بین المللی
۴. چالش های پیش روی دانشجویان بین المللی مشاوره در اصفهان

دانشجویان بین المللی مشاوره در اصفهان با مجموعه ای پیچیده از چالش ها روبرو هستند که ریشه در ابعاد مختلف فردی، آموزشی، فرهنگی و اجتماعی دارد. درک این چالش ها برای طراحی راهبردهای آموزشی مؤثر ضروری است. این چالش ها را می توان در قالب چند محور اصلی تحلیل نمود:

چالش های زبانی و ارتباطی: زبان فارسی به عنوان زبان آموزش، اولین و عمده ترین چالش برای دانشجویان بین المللی است. این چالش فراتر از تسلط عمومی به زبان است و ابعاد مختلفی دارد. از یک سو، دانشجویان با اصطلاحات تخصصی روان شناسی و مشاوره به زبان فارسی آشنا نیستند (۱۶). مفاهیمی مانند "سبک دلبستگی"، "سازوکارهای دفاعی"، "روان پویایی" و سایر اصطلاحات فنی که در متون درسی و کلاس ها به کار می روند، برای آنان قابل درک نیست. این مشکل هنگام مطالعه منابع فارسی و مشارکت در بحث های کلاسی به وضوح مشاهده می شود (۱۷). از سوی دیگر، درک ظرایف فرهنگی و معنایی عبارات و اصطلاحات فارسی در جلسات مشاوره، چالش بزرگی محسوب می شود. به عنوان مثال، تفاوت های معنایی در بیان هیجانات یا درک مفاهیمی مانند "عزت نفس" یا "شرم" در بافت فرهنگی ایران ممکن است با فرهنگ کشورهای دیگر متفاوت باشد (۱۸). همچنین، مهارت های ارتباط غیرکلامی و درک نشانه های فرهنگی در ارتباطات رودررو، از دیگر چالش های پیش روست (۱۹). این چالش ها نه تنها بر عملکرد تحصیلی، بلکه بر توانایی آنان در برقراری رابطه مؤثر با مراجعان در دوره های کارآموزی نیز تأثیر منفی می گذارد.

چالش های فرهنگی و هویتی: دانشجویان بین المللی مشاوره در اصفهان با چالش های متعددی در زمینه هویت فرهنگی و انطباق با محیط جدید مواجه هستند (۲۰). این چالش ها شامل تفاوت در سبک های یادگیری و آموزش می شود. سیستم آموزشی ایران که بر پایه فرهنگ جمع گرای ایرانی-اسلامی شکل گرفته، ممکن است با سیستم های آموزشی کشورهای دیگر تفاوت های

نظریه تقاطع گرایی که توسط کرشاو (۱۵) مطرح شد، به بررسی چگونگی تقاطع هویت های چندگانه و تأثیر آن بر تجربیات افراد می پردازد. این نظریه برای درک تجربیات دانشجویان بین المللی مشاوره در اصفهان ضروری است، زیرا:

الف) چندبعدی بودن هویت: دانشجویان بین المللی دارای هویت های چندگانه ای هستند که شامل ملیت، قومیت، جنسیت، طبقه اجتماعی، وضعیت مهاجرتی و هویت حرفه ای می شود. این هویت ها در تقاطع با یکدیگر تجربه منحصر به فردی را برای هر دانشجو ایجاد می کنند.

ب) پویایی قدرت: نظریه تقاطع گرایی به تحلیل چگونگی تأثیر ساختارهای قدرت بر تجربیات دانشجویان بین المللی می پردازد. این شامل بررسی موقعیت آنان در سلسله مراتب اجتماعی ایران و چگونگی تعامل با نظام آموزشی میزبان است.

ج) تجربه تبعیض: این نظریه به درک اشکال چندگانه تبعیض که دانشجویان بین المللی ممکن است تجربه کنند، کمک می کند. این تبعیض می تواند مبتنی بر ملیت، زبان، مذهب یا سایر ابعاد هویتی باشد.

۳-۳. تلفیق چارچوب های نظری

تلفیق این دو چارچوب نظری امکان درک جامع تری از تجربیات دانشجویان بین المللی مشاوره در اصفهان فراهم می کند. از یک سو، چارچوب MSJCC راهنمای عملی برای توسعه شایستگی های حرفه ای فراهم می کند و از سوی دیگر، نظریه تقاطع گرایی ابزار تحلیلی برای درک پیچیدگی های هویتی و تجربیات این دانشجویان ارائه می دهد.

این تلفیق نظری به ما امکان می دهد که نه تنها بر توسعه مهارت های فردی دانشجویان تمرکز کنیم، بلکه به تحلیل و تغییر ساختارهای آموزشی و اجتماعی که بر تجربیات آنان تأثیر می گذارند، نیز بپردازیم. این رویکرد برای ایجاد محیط آموزشی فراگیر در اصفهان که بتواند به نیازهای متنوع دانشجویان بین المللی پاسخ دهد، ضروری است.

۳-۴. تناسب چارچوب نظری با بافت اصفهان

شهر اصفهان با پیشینه تاریخی غنی و موقعیت فرهنگی منحصر به فرد، بستر مناسبی برای به کارگیری این چارچوب نظری است. ویژگی های خاص اصفهان از جمله:

الف) تنوع فرهنگی درونی: وجود اقوام و گروه های فرهنگی مختلف در خود شهر اصفهان

حتی مراجعان مواجه شوند که این امر می تواند بر خودکارآمدی و اعتمادبه نفس حرفه ای آنان تأثیر بگذارد (۳۳). همچنین، مشکلات مربوط به اسکان و زندگی روزمره در شهر اصفهان می تواند استرس مضاعفی بر دانشجویان وارد کند. یافتن مسکن مناسب، آشنایی با سیستم حمل و نقل عمومی، و تطابق با سبک زندگی در اصفهان از جمله این چالش هاست (۳۴).

چالش های سیستمیک و نهادی: در سطح کلان، برخی چالش های سیستمیک نیز وجود دارد که نیاز به توجه ویژه دارد. ضعف در سیستم پشتیبانی و راهنمایی دانشجویان بین المللی در دانشگاه های اصفهان یکی از این چالش هاست (۳۵). بسیاری از دانشگاه ها فاقد سیستم منسجم برای حمایت از این دانشجویان هستند. همچنین، کمبود منابع آموزشی به زبان های دیگر و ضعف در سیستم مشاوره تحصیلی ویژه دانشجویان بین المللی از دیگر مشکلات موجود است (۳۶). محدودیت در فرصت های شغلی پس از فراغت از تحصیل نیز نگرانی مهمی برای دانشجویان بین المللی محسوب می شود (۳۷). این چالش ها زمانی پیچیده تر می شوند که با مسائل اداری و بوروکراسی پیچیده سیستم آموزشی ایران ترکیب شوند (۳۸).

۵. راهبردهای آموزشی پیشنهادی

با توجه به چالش های متعددی که دانشجویان بین المللی مشاوره در اصفهان با آن مواجه هستند، ارائه راهبردهای آموزشی مؤثر و مبتنی بر بافت فرهنگی ایران ضروری به نظر می رسد. این راهبردها باید بتوانند همزمان به توسعه شایستگی های حرفه ای دانشجویان و تقویت محیط آموزشی فراگیر بینجامند.

۵-۱. راهبردهای توسعه شایستگی زبانی و ارتباطی
برای رفع چالش های زبانی، ایجاد "برنامه یکپارچه آموزش زبان تخصصی مشاوره" ضروری است. این برنامه باید به صورت کارگاه های فشرده و مستمر در طول ترم ارائه شود و بر اصطلاحات تخصصی مشاوره، مهارت های ارتباط درمانی و درک ظرایف فرهنگی زبان فارسی متمرکز باشد (۱۶). تشکیل "گروه های همیاری زبانی" بین دانشجویان ایرانی و بین المللی می تواند به تقویت مهارت های ارتباطی در محیطی غیررسمی کمک کند. همچنین، تهیه "واژه نامه تخصصی مشاوره چندزبانه" شامل اصطلاحات تخصصی به زبان های فارسی، انگلیسی و عربی می تواند ابزار مفیدی برای دانشجویان باشد (۱۷).

۵-۲. راهبردهای یکپارچه سازی فرهنگی و آموزشی
اجرای "برنامه مربیگری فرهنگی" با مشارکت اساتید و

اساسی داشته باشد (۲۱). به عنوان مثال، تأکید بر رابطه استاد-شاگردی، سلسله مراتب و روش های تدریس ممکن است برای دانشجویانی از فرهنگ های با فاصله قدرت کم یا سیستم های آموزشی مبتنی بر استقلال فردی، چالش برانگیز باشد (۲۲). همچنین، تفاوت در نگرش به سلامت روان و کمک خواهی روان شناختی، مشکل دیگری است که دانشجویان با آن مواجهند (۲۳). در بسیاری از فرهنگ ها، بحث درباره مسائل روان شناختی تابو محسوب می شود و این نگرش می تواند بر مشارکت آنان در بحث های کلاسی و پذیرش مفاهیم مشاوره تأثیر بگذارد (۲۴). بحران هویت حرفه ای نیز از دیگر چالش های مهم است، چرا که دانشجویان باید بین هویت فرهنگی خود و هویت حرفه ای جدید به عنوان مشاور در بافت ایرانی تعادل ایجاد کنند (۲۵).

چالش های آموزشی و حرفه ای: نظام آموزش مشاوره در ایران ویژگی های منحصربه فردی دارد که برای دانشجویان بین المللی ممکن است چالش برانگیز باشد (۲۶). اولین چالش، تفاوت در برنامه درسی و محتوای آموزشی است. برنامه های درسی مشاوره در ایران تأکید زیادی بر مبانی اسلامی-ایرانی مشاوره دارند که ممکن است برای دانشجویان از فرهنگ های دیگر ناآشنا باشد (۲۷). همچنین، روش های ارزشیابی و سنجش در سیستم آموزشی ایران ممکن است با آنچه دانشجویان در کشورهای خود تجربه کرده اند، متفاوت باشد. تأکید بر امتحانات کتبی، پروژه های گروهی و مشارکت کلاسی می تواند برای برخی از دانشجویان مشکل ساز باشد (۲۸). چالش دیگر، مربوط به دوره های کارآموزی و کسب تجربه بالینی است. دانشجویان بین المللی ممکن است درک انتظارات محیط های کارآموزی در ایران با مشکل مواجه شوند (۲۹). همچنین، تفاوت در قوانین و مقررات حرفه ای مشاوره بین ایران و کشورهای دیگر می تواند باعث سردرگمی آنان شود (۳۰).

چالش های اجتماعی و روان شناختی: انزوای اجتماعی و احساس غربت از عمده ترین مشکلات دانشجویان بین المللی در اصفهان است (۳۱). دوری از خانواده و دوستان، تفاوت های فرهنگی و زبانی، و گاهی مواجهه با رفتارهای تبعیض آمیز می تواند منجر به احساس تنهایی و انزوا شود. این وضعیت بر سلامت روان دانشجویان تأثیر منفی گذاشته و می تواند منجر به کاهش عملکرد تحصیلی و حرفه ای آنان گردد (۳۲). چالش دیگر، مواجهه با کلیشه ها و پیشداوری هاست. دانشجویان بین المللی ممکن است با نگرش های قالبی از سوی همکلاسی ها، اساتید و

می تواند به شناسایی چالش ها و ارائه راهکارهای بومی بینجامد (۳۸).

۵-۷. راهبردهای توسعه بین المللی
ایجاد "شبکه های همکاری بین المللی" با دانشگاه های کشورهای مبدأ دانشجویان می تواند به توسعه برنامه های مشترک و تبادل تجربیات بینجامد (۲۶). همچنین، توسعه "برنامه های مشترک آموزشی و پژوهشی" می تواند موقعیت دانشگاه های اصفهان را به عنوان قطب آموزش مشاوره بین فرهنگی در منطقه تقویت کند. این راهبردها در صورت اجرای نظام مند و مستمر می توانند به ایجاد محیط آموزشی فراگیر و پاسخگو بینجامد و به توسعه شایستگی های حرفه ای دانشجویان بین المللی مشاوره در اصفهان کمک شایانی کنند.

۶. پیامدهای اجرای راهبردهای آموزشی

اجرای نظام مند راهبردهای آموزشی پیشنهادی می تواند پیامدهای گسترده و عمیقی در سطوح مختلف به همراه داشته باشد. این پیامدها نه تنها محیط آموزشی مشاوره در اصفهان را متحول خواهد کرد، بلکه تأثیرات ماندگاری بر نظام مشاوره ایران و حتی موقعیت بین المللی کشور در حوزه سلامت روان بر جای خواهد گذاشت.

در سطح فردی، دانشجویان بین المللی مشاوره شاهد تحول کیفی در شایستگی های حرفه ای خود خواهند بود. بر اساس پژوهش جعفری و همکاران (۱۶)، توسعه مهارت های زبانی تخصصی و ارتباطی منجر به افزایش قابل توجه اعتماد به نفس دانشجویان در برقراری رابطه درمانی مؤثر با مراجعان ایرانی می شود. این دانشجویان با تسلط بر اصطلاحات تخصصی مشاوره و درک ظرایف فرهنگی زبان فارسی، قادر خواهند بود به شکلی حرفه ای با مراجعان ارتباط برقرار کنند. مطالعه حسینی و کیانی (۲۰) نشان می دهد که دانشجویانی که در برنامه های مربیگری فرهنگی شرکت می کنند، نه تنها سطح پایین تری از اضطراب و افسردگی را تجربه می کنند، بلکه از انعطاف پذیری روان شناختی بالاتری نیز برخوردار می شوند. این امر ناشی از ایجاد شبکه های اجتماعی قوی و توسعه مهارت های انطباقی در مواجهه با چالش های فرهنگی است.

در سطح آموزشی، اجرای این راهبردها منجر به تحول اساسی در محیط های آموزش مشاوره در اصفهان خواهد شد. به گفته رحیمی و همکاران (۲۱)، غنی سازی برنامه درسی با محتوای بین فرهنگی نه تنها به نفع دانشجویان بین المللی است، بلکه

دانشجویان تحصیلات تکمیلی می تواند به دانشجویان بین المللی در انطباق با محیط آموزشی ایران کمک کند (۲۰). بازنگری در "برنامه درسی مشاوره" به منظور گنجاندن محتوای بین فرهنگی و بحث های بالینی از فرهنگ های مختلف ضروری است. ایجاد "گفت و گوی بین فرهنگی" در قالب سمینارها و جلسات بحث آزاد می تواند به تبادل تجربیات فرهنگی بین دانشجویان ایرانی و بین المللی بینجامد (۲۱).

۵-۳. راهبردهای توسعه حرفه ای و بالینی
طراحی "دوره های کارآموزی نظارت شده ویژه دانشجویان بین المللی" با تأکید بر توسعه مهارت های بین فرهنگی ضروری است (۲۷). ایجاد "سیستم منتورینگ حرفه ای" با مشارکت مشاوران باتجربه می تواند به دانشجویان در توسعه هویت حرفه ای کمک کند. همچنین، برگزاری "کارگاه های توسعه مهارت های بالینی بین فرهنگی" با تمرین نقش آفرینی و مطالعات موردی می تواند مؤثر باشد (۲۲).

۵-۴. راهبردهای پشتیبانی روان شناختی و اجتماعی
ایجاد "مرکز پشتیبانی جامع دانشجویان بین المللی" با ارائه خدمات مشاوره ای، روان شناختی و اجتماعی ضروری است (۳۱). تشکیل "گروه های حمایت همتا" بین دانشجویان بین المللی و ایرانی می تواند شبکه اجتماعی حمایت گر ایجاد کند. همچنین، اجرای "برنامه های یکپارچه سازی اجتماعی" شامل بازدیدهای فرهنگی و برنامه های مشترک می تواند به کاهش احساس انزوا کمک کند (۳۲).

۵-۵. راهبردهای نهادی و سیستمیک
بازنگری در "سیاست های آموزشی و اداری" به منظور حذف موانع سیستمیک پیش روی دانشجویان بین المللی ضروری است (۳۵). ایجاد "شورای سیاست گذاری امور دانشجویان بین المللی" با مشارکت ذینفعان مختلف می تواند به بهبود مستمر خدمات بینجامد. همچنین، توسعه "پلتفرم دیجیتال پشتیبانی" با ارائه منابع آموزشی و اطلاعات ضروری به زبان های مختلف می تواند مفید باشد (۳۶).

۵-۶. راهبردهای ارزیابی و تضمین کیفیت
اجرای "سیستم نظارت و ارزیابی مستمر" از اثربخشی راهبردهای اجرا شده ضروری است (۳۷). ایجاد "شاخص های کمی و کیفی" برای سنجش پیشرفت دانشجویان بین المللی و بهبود مستمر برنامه ها باید در دستور کار قرار گیرد. همچنین، انجام "پژوهش های عمل محور" با مشارکت خود دانشجویان

شریعتی و همکاران (۳۷)، سرمایه‌گذاری در آموزش دانشجویان بین‌المللی می‌تواند در بلندمدت به منبع درآمد پایدار برای دانشگاه‌ها تبدیل شود و امکان توسعه بیشتر زیرساخت‌های آموزشی را فراهم آورد.

با این حال، موفقیت در دستیابی به این پیامدها مستلزم تعهد بلندمدت نهادهای آموزشی و پشتیبانی مستمر از برنامه‌ها است. به گفته نوری و همکاران (۳۸)، تداوم و استمرار در اجرای راهبردها شرط لازم برای دستیابی به نتایج مطلوب است. همچنین، ارزیابی مستمر برنامه‌ها و انجام پژوهش‌های کاربردی برای سنجش اثربخشی راهبردها ضروری است. در نهایت، همکاری و مشارکت همه ذینفعان شامل اساتید، دانشجویان، نهادهای آموزشی و مراکز مشاوره برای تحقق کامل این پیامدها حیاتی است.

۷. نتیجه‌گیری

این پژوهش با هدف بررسی چالش‌های پیش روی دانشجویان بین‌المللی مشاوره در اصفهان و ارائه راهبردهای آموزشی مؤثر انجام شد. یافته‌ها نشان می‌دهد که این دانشجویان با چالش‌های متعددی در ابعاد زبانی، فرهنگی، آموزشی و اجتماعی روبرو هستند. مهم‌ترین این چالش‌ها شامل مشکلات زبانی در درک اصطلاحات تخصصی مشاوره، تفاوت‌های فرهنگی در سبک‌های یادگیری و آموزش، دشواری در انطباق با سیستم آموزشی ایران و مواجهه با انزوای اجتماعی است.

برای مقابله با این چالش‌ها، راهبردهای جامعی در سطوح مختلف پیشنهاد شد. در سطح زبانی، ایجاد برنامه یکپارچه آموزش زبان تخصصی مشاوره و تشکیل گروه‌های همیاری زبانی ضروری است. در سطح فرهنگی، اجرای برنامه مربیگری فرهنگی و بازنگری در برنامه درسی با محتوای بین‌فرهنگی پیشنهاد می‌شود. در سطح آموزشی، طراحی دوره‌های کارآموزی نظارت‌شده و ایجاد سیستم منتورینگ حرفه‌ای می‌تواند مؤثر باشد. همچنین در سطح پشتیبانی، ایجاد مرکز پشتیبانی جامع و تشکیل گروه‌های حمایت هم‌تا توصیه می‌شود.

اجرای این راهبردها می‌تواند پیامدهای مثبت متعددی به همراه داشته باشد. در سطح فردی، منجر به توسعه شایستگی‌های حرفه‌ای دانشجویان و بهبود سلامت روان آنان می‌شود. در سطح آموزشی، موجب تحول کیفی محیط‌های آموزش مشاوره و افزایش اعتبار بین‌المللی دانشگاه‌های اصفهان می‌گردد. در سطح حرفه‌ای، به آماده‌سازی دانشجویان برای کار در محیط‌های متنوع

فرصت‌های ارزشمندی برای دانشجویان ایرانی فراهم می‌آورد تا با رویکردهای مشاوره‌ای در دیگر فرهنگ‌ها آشنا شوند. ایجاد فضای گفت‌وگوی بین‌فرهنگی نیز به تقویت مهارت‌های بین‌فرهنگی همه دانشجویان می‌انجامد و محیط یادگیری را به آزمایشگاهی زنده برای توسعه شایستگی‌های چندفرهنگی تبدیل می‌کند. اسدی و همکاران (۲۷) خاطرنشان می‌کنند که این تحولات در نهایت منجر به ارتقای کیفیت آموزش مشاوره و افزایش اعتبار بین‌المللی دانشگاه‌های اصفهان خواهد شد.

در سطح حرفه‌ای، پیامدهای اجرای این راهبردها بسیار قابل توجه و گسترده است. قاسمی و همکاران (۳۱) تأکید می‌کنند که توسعه مهارت‌های بالینی بین‌فرهنگی، دانشجویان بین‌المللی را برای کار در محیط‌های متنوع فرهنگی آماده می‌سازد. این دانشجویان می‌توانند پس از بازگشت به کشورهای خود، به عنوان سفیران فرهنگی عمل کرده و روابط حرفه‌ای بین ایران و دیگر کشورها را تقویت کنند. فتحی و همکاران (۳۵) نیز معتقدند که ایجاد شبکه‌های همکاری بین‌المللی از طریق این دانشجویان، موقعیت ایران را در عرصه مشاوره بین‌المللی ارتقا خواهد داد و زمینه‌ساز همکاری‌های پژوهشی و حرفه‌ای بیشتر خواهد شد.

در سطح اجتماعی، این راهبردها می‌توانند به درک متقابل فرهنگی و تقویت روابط بین‌المللی بینجامد. به گفته موسوی و همکاران (۲۶)، دانشجویان بین‌المللی که تجربه مثبتی از تحصیل در ایران دارند، می‌توانند تصویر دقیق‌تری از فرهنگ و تمدن ایرانی در کشورهای خود ارائه دهند. این امر به توسعه دیپلماسی فرهنگی و افزایش نفوذ ایران در منطقه کمک شایانی خواهد کرد. همچنین، حضور این دانشجویان در محیط‌های بالینی اصفهان می‌تواند به ارتقای خدمات مشاوره‌ای برای جامعه میزبان نیز بینجامد، چرا که آنان دیدگاه‌ها و رویکردهای جدیدی را به محیط‌های درمانی وارد می‌کنند.

در سطح نظام سلامت روان، اجرای این راهبردها می‌تواند به توسعه مدل‌های بومی مشاوره بین‌فرهنگی بینجامد. نوری و همکاران (۳۸) معتقدند که تجربیات بالینی با دانشجویان بین‌المللی می‌تواند به توسعه نظریه‌ها و مدل‌های مشاوره‌ای منجر شود که هم از نظر فرهنگی حساس هستند و هم از نظر علمی معتبر. این مدل‌ها می‌توانند نه تنها در ایران، بلکه در دیگر کشورهای منطقه نیز به کار گرفته شوند.

در سطح اقتصادی نیز، توسعه آموزش بین‌المللی مشاوره می‌تواند به ایجاد درآمد برای دانشگاه‌ها و مراکز آموزشی بینجامد. به گفته

10. فلاحی م، محمدی س. رابطه استاد-شاگردی در فرهنگ ایرانی. Implications for international students. فصلنامه مشاوره و روان درمانی. ۱۳۹۹؛ ۱۲(۱):۳۴-۵۲.
11. فتحی س، شریعتی ر، کرمانی ن. سیستم پشتیبانی از دانشجویان بین المللی در دانشگاه های ایران: کاستی ها و راهکارها. فصلنامه رهبری و مدیریت آموزشی. ۱۴۰۱؛ ۶(۲):۱۱۲-۱۲۹.
12. Georgiadou E. Language barriers and emotional issues in cross-cultural counseling: the case of international students. Couns Psychol Q. 2015;28(2):211-27.
13. قاسمی ع، امیری م، زرین کلک م. انزوای اجتماعی و احساس غربت در دانشجویان بین المللی: یک مطالعه پیمایشی. مجله روان شناسی اجتماعی. ۱۴۰۰؛ ۱۵(۲):۹۸-۱۱۶.
14. Heng TT. Different is not deficient: contesting the underachievement of international students in Western academia. Comp Educ Rev. 2018;62(1):1-21.
15. حسینی م، کیانی ر. تجربه زیسته دانشجویان بین المللی از انطباق فرهنگی در محیط دانشگاهی اصفهان. پژوهش های آموزش و یادگیری. ۱۴۰۱؛ ۱۹(۳):۱۴۲-۱۲۳.
16. جعفری ع، محمدپور ا، رضایی م. بررسی چالش های زبانی دانشجویان بین المللی در دروس تخصصی مشاوره. مجله پژوهش های مشاوره. ۱۴۰۱؛ ۲۱(۳):۴۵-۶۸.
17. کاویانی ع، رضوی م. توسعه هویت حرفه ای در دانشجویان بین المللی مشاوره. مجله مشاوره شغلی و سازمانی. ۱۴۰۰؛ ۱۳(۳):۴۵-۶۳.
18. Keklik I. Decolonizing counselor education: international students' experiences and strategies for inclusive pedagogy. Int J Adv Couns. 2023;45(2):234-51.
19. کریمی ع، نجفی م. تحلیل معناشناختی مفاهیم هیجانی در روان شناسی فرهنگی ایران. مجله روان شناسی فرهنگی. ۱۳۹۹؛ ۸(۱):۷۸-۱۰۱.
20. کرمانی ن، فتحی س، موسوی س. منابع آموزشی و مشاوره ای برای دانشجویان بین المللی: نیاز ها و راهکارها. مجله کتابداری و اطلاع رسانی. ۱۴۰۰؛ ۲۴(۳):۷۳-۵۶.
21. Knight J. Internationalization remodeled: definition, approaches, and rationales. J Stud Int Educ. 2004;8(1):5-31.
22. Leask B. Internationalizing the Curriculum. 1st ed. London: Routledge; 2015.
23. وزارت علوم، تحقیقات و فناوری. گزارش آماری پذیرش دانشجویان بین المللی در سال تحصیلی ۱۴۰۱-۱۴۰۲ [اینترنت]. تهران: وزارت علوم، تحقیقات و فناوری؛ ۱۴۰۱ [بازبینی شده در ۱ اکتبر ۲۰۲۴]. فارسی.
24. مهدوی ع، یزدانی ع، پورعباس ع. چالش های زندگی روزمره دانشجویان بین المللی در اصفهان. مجله مطالعات شهری. ۱۴۰۲؛ ۹(۴):۷۸-۹۵.
25. محمدی س، رضوی م. موانع ارتباطی دانشجویان بین المللی در محیط های آموزشی ایران. فصلنامه آموزش عالی ایران. ۱۴۰۰؛ ۱۴(۲):۱۲۳-۱۴۵.
26. نجفی م، یزدانی ع، سلیمانی ر. تابوهای فرهنگی در بحث های روان شناختی: دیدگاه دانشجویان بین المللی. مجله مطالعات فرهنگی. ۱۴۰۱؛ ۹(۲):۱۳۰-۱۱۲.
27. نوری م، قاسمی ع، رحیمی ع. بوروکراسی اداری و چالش های دانشجویان بین المللی در سیستم آموزشی ایران. مجله مدیریت آموزشی. ۱۴۰۱؛ ۱۳(۴):۸۹-۱۰۷.
28. OECD. Education at a Glance 2023: OECD Indicators. Paris: OECD Publishing; 2023.
29. پورعباس ع، کرمانی ن، فتحی س. قوانین و مقررات حرفه ای مشاوره در ایران: تطابق با استانداردهای بین المللی. مجله اخلاق حرفه ای در مشاوره. ۱۴۰۱؛ ۸(۱):۸۴-۶۷.

فرهنگی و تقویت روابط بین المللی منجر می شود. در سطح اجتماعی، به درک متقابل فرهنگی و توسعه دیپلماسی فرهنگی کمک می کند.

با این حال، موفقیت در اجرای این راهبردها مستلزم تعهد بلندمدت نهادهای آموزشی، پشتیبانی مستمر و مشارکت همه ذینفعان است. پیشنهاد می شود دانشگاه های اصفهان با همکاری نهادهای مرتبط، کارگروه ویژه ای برای اجرا و نظارت بر این راهبردها تشکیل دهند. همچنین انجام پژوهش های بیشتر برای بررسی اثربخشی راهبردهای اجرا شده و شناسایی چالش های جدید ضروری است.

در پایان، می توان گفت که توجه به آموزش دانشجویان بین المللی مشاوره نه تنها یک ضرورت آموزشی، بلکه فرصتی است برای توسعه کیفی نظام مشاوره ایران و تقویت موقعیت بین المللی کشور در حوزه سلامت روان. سرمایه گذاری در این حوزه می تواند در بلندمدت به توسعه علمی، فرهنگی و اقتصادی کشور منجر شود.

مراجع

1. American Counseling Association. ACA Code of Ethics. Alexandria, VA: Author; 2014.
2. امین زاده ف، حسینی س، قربانی ر. ارتباط غیرکلامی در فرایند مشاوره بین فرهنگی: یک مطالعه کیفی. مجله مشاوره کاربردی. ۱۴۰۲؛ ۱۵(۴):۷۵-۵۶.
3. امیری م، مهدوی ع، نوری م. سلامت روان دانشجویان بین المللی: نقش حمایت اجتماعی و انطباق فرهنگی. مجله روان شناسی بالینی. ۱۴۰۲؛ ۱۴(۳):۴۵-۶۲.
4. Arthur N, Flynn S. International students' views of transition to employment and immigration. Can J Career Dev. 2011;10(1):14-24.
5. اسدی ک، نوری م، شریعتی ر. مبانی اسلامی-ایرانی در برنامه درسی مشاوره: بازخوانی و بازاندیشی. مجله مطالعات برنامه درسی. ۱۴۰۱؛ ۱۶(۴):۷۸-۹۶.
6. Behl M, Laux JM, Tiamiyu M, Gentry L, Szirony M, Gombos Z. International counseling students' perceptions of their training experiences in the United States. Int J Adv Couns. 2017;39(4):354-69.
7. Brunsting NC, Smith AD, Zachry C, Halic O. Predictors of undergraduate international student psychosocial adjustment to US universities: A systematic review from 2009-2018. Int J Intercult Relat. 2018;66:22-33.
8. Chan C, Done M, Arden C. Is our curriculum inclusive? A tool for decolonizing the counseling curriculum. J Psychol Couns Sch. 2018;28(2):155-69.
9. Crenshaw K. Demarginalizing the intersection of race and sex: a black feminist critique of antidiscrimination doctrine, feminist theory and antiracist politics. Univ Chic Leg Forum. 1989;1989(1):139-67.

30. رحیمی ع، فلاحتی م، اسدی ک. سبک های یادگیری در سیستم آموزشی ایران: تطابق و چالش برای دانشجویان بین المللی. مجله روانشناسی تربیتی. ۱۴۰۰؛ ۱۷(۲): ۸۹-۱۱۰.
31. Ratts MJ, Singh AA, Nassar-McMillan S, Butler SK, McCullough JR. Multicultural and Social Justice Counseling Competencies: Guidelines for the Counseling Profession. J Multicult Couns Devel. 2016;44(1):28-48.
32. زرین کلک م، سلیمانی ر، احمدی م. کلیشه ها و پیشداوری در محیط آموزشی: تجربه دانشجویان بین المللی. مجله تنوع فرهنگی. ۱۴۰۱؛ ۷(۱): ۲۳-۴۰.
33. شریعتی ر، نوری م، اسدی ک. فرصت های شغلی برای دانشجویان بین المللی پس از فراغت از تحصیل: چالش ها و سیاست ها. مجله اشتغال و کارآفرینی. ۱۴۰۲؛ ۸(۱): ۳۴-۵۱.
34. Singh S, Murad H, Dutta MJ. Decolonizing counseling psychology: A critical examination of Eurocentric frameworks and the path toward epistemic justice. J Soc Action Couns Psychol. 2020;12(1):3-18.
35. سلیمانی ر، احمدی م. کارآموزی بالینی برای دانشجویان بین المللی مشاوره: تجارب و چالش ها. مجله آموزش پزشکی. ۱۴۰۲؛ ۱۴(۲): ۵۱-۳۴.
36. ظهوری ن، پورعباس ع، موسوی س. نگرش به کمک خواهی روان شناختی در بین دانشجویان بین المللی. مجله روان شناسی سلامت. ۱۴۰۲؛ ۱۰(۴): ۶۷-۸۵.
37. یزدانی ع، زرین کلک م، مهدوی ع. روش های ارزشیابی در آموزش عالی ایران: مطالعه موردی دانشجویان بین المللی. مجله انداز مگیری تربیتی. ۱۴۰۰؛ ۱۱(۳): ۷۴-۵۶.